

Píseň: EZ607 – Bůh je náš Pán a Král + **modlitba;** **Čtení:** Mk 9, 42-50

Milí přátelé,

na konci června jsme hovořili o druhém Kristově slovu o jeho utrpení a o sporu o prvenství mezi učedníky. V prvním oddílu je podstatná zejm. reakce učedníků. Při první Ježíšově „předpovědi utrpení“ Mk 8, 27-38) Petr si vzal Ježíše stranou a pokáral ho za taková slova. Při druhém tomto Ježíšově svěřením se se učedníci báli a nerozuměli (Mk 9, 32). Ježíš je tedy opětovně nepochopen a opuštěn v tom nejpodstatnějším, co ho v životě čeká. Tato samota a nepochopení pak vyvrcholí na Golgotě.

Spor učedníků o prvenství se na první pohled zdá být něčím, co přece mezi následovníky Krista nemůže být. Při druhém pohledu však asi každý z nás nejednou zažil, že někdo ve sboru chtěl být „ten důležitý“, „ta chválená“ – prostě „přední“. A Kristus na takovou touhu a spory odpovídá jednoduše a opět typicky Ježíšovsky: Obrácením obvyklého myšlenkového procesu.

První není ten, kdo všem vládne, kdo má moc, kdo rozkazuje nebo kdo do všeho mluví. První je ten, kdo slouží, kdo je poslední, kdo ani nemluví o tom, co vlastně udělal nebo dělá pro své bližní. První je ten, který jedná jako poslední (např. otrok), ten, který se věnuje těm nejmenším – ať už vzrůstem nebo společenským postavením (děti, staří, nemocní, segregovaní, migranti atd.).

Stejnou logiku pak Ježíš užil, když ho učedníci upozornili, že viděli kohosi, kdo vyháněl démony v Ježíšově jménu (Mk 9, 38-41). Ale zároveň není z kruhu Ježíšových učedníků (dosl. „... ale s námi nechodí“; v. 38). Tak mu bránili. A Ježíš, opět svým charakteristickým způsobem, převrací navykklé a dodnes „normální“ lidské postoje. Praví: Kdo není proti nám, je s nám. Ne typické: Kdo není s námi, je proti nám. Tak Ježíš velmi rozšiřuje křesťanův postoj vůči lidem, nabourává sektářské a klanové tendence a myšlení. Učí, že nejde o církevní příslušnost nebo konfesi, nejde o protlačení „mých nápadů“ nebo „mé osoby“ (srv.

spor o prvenství!), důležité je alespoň „nejít proti Kristu“. Pokud nejdu proti Kristu, pak jdu s ním.

Což zároveň dává dost zřetelné hranice. „Nejít proti Kristu“ vylučuje velké množství lidského jednání. Ale zároveň zbavuje člověka bludu „tohle a takhle musím, jinak nebudu spasen“. Bludu, který je dodnes běžnou součástí lidské společnosti a nezřídka také křesťanů.

V červnu se pak uskutečnilo na vaše přání „bonusové“ setkání, kdy jsme se věnovali epištole Filemonovi. Tedy epištole, v níž Pavel posílá uprchlého otroka zpátky svému Pánu, místo aby, dle obvyklé a dnešní lidské logiky, bojoval o společenskou svobodu tohoto otroka.

Varování před svody – struktura

Poté, co autor evangelia podle Marka uvedl Ježíšovy výroky rozšiřující sféru těch, kteří jsou Kristovými následovníky, přicházejí velmi tvrdá slova. To samozřejmě není náhoda, každý spisovatel řadí slova, odstavce, oddíly i kapitoly tak, aby i jejich struktura něco sdělovala čtenáři.

Tentokrát jde opět o jakousi „aviváž“. Pisatel evangelia oprávněně a správně vnímal, že je nutno vyvážit velmi rozšiřující slova, aby čtenáři evangelijního podání pochopili, že se do Kristova následovnictví vejde mnoho, ale zdaleka ne vše. A aby byl nabídnut alespoň hrubý nástin hranic.

Tak máme dnes před sebou vlastně slepenec různých výroků: Verš 42. je samostatná výpověď takřka bez návaznosti. Stejně pak verše 43-48 (a všimněme si, že 44.+46. verš úplně chybí!). A verše 49-50 pak obsahují dobře známou symboliku víry v Boha jakožto soli. V Markově podání však, a to je zajímavé, mezi výroky „hrozícími“ nebo tvrdými. V podání Matoušově a Lukášově najdeme tento výrok o soli mezi blahoslavenstvími.

Když se věnujeme struktuře tohoto oddílu, musíme se zamyslet, co znamená, že v Písmu svatém chybí najednou dva celé verše. Je tu ukryto nějaké tajemství? Někaká skrytá nauka, která se nesmí dostat mezi běžný lid?

Odhodme konspirační a magické teorie. Rozdělení biblických knih na kapitoly a verše probíhalo zhruba od desátého do dvanáctého století po Kr. Druhým faktorem, proč číslování kapitol a veršů ne vždy „sedí“ (jsou místa, kde je číslování veršů zdvojené – podle rozdělení kapitol, např. Jr 9) je velké množství rukopisů jednotlivých knih. Tyto rukopisy se pak liší také obsahově – což je třetí faktor, proč se „chybějícími verši“ nebo poznámkami pod čarou není žádná vyšší, utajovaná nauka. Nelekejme se, že se různé rukopisy Bible liší. Jen výjimečně jde o odlišnosti, jež by měly důsledky pro kerygma (zvěst) daného oddílu – jak je to zřetelné i v dnešním oddílu. Bohužel to samé nelze říci o překladech Bible.

Avšak zejména oddíly náročné nebo přísné mají odchylek mnoho. Tak i oddíl dnešní. Asi jste si všimli, kolik odkazů pod čáru se v těch několika verších objevuje. Oddíly přísné a tvrdé patří k nejnáročnějším v Písmu, o to více v Novém zákoně. Tak je to zejm. proto, že už od počátku křesťanství se našli lidé a celá společenství, kteří shrnovali smysl Ježíšova života i výroků zhruba takto: Pán Bůh nás má rád. To je shrnutí tak zjednodušující, že je jeho užití na hraně i pro malé děti. Ne že by nemělo pravdu, ale pomíjí desítky dalších obsahů a biblických zvěstí. A tak Božích jednání s námi. A tak pravdy.

V poznámce pod čarou se také nachází vysvětlení těch chybějících veršů: Obsahovali onu poznámku o červovi a ohni, kterou nacházíme také ve v. 48. Tak bylo toto zdvojení z řady rukopisů vypuštěno (nebo bylo do některých rukopisů přidáno?). A to jak z důvodů jazykové estetiky – v řečtině (stejně jako v češtině!) je opakování považováno za znak „nizkého jazyka“ (hebrejštině zcela obráceně!). Tak i z důvodů teologických – aby ten přísný a tvrdý oddíl byl přecijen trochu změkčen: „Nebombardujme čtenáře hrozbami.“

Obsah

První verš dnešního oddílu se věnuje způsobu jednání od Kristova věrného směrem k lidem kolem sebe. Tedy o jakousi etiku či morálku. Kristův věrný prostě nemá svádět k hříchu. To se

může zdát jako banální a samozřejmá výpověď, ale uvědomme si, že už první církve musela řešit, jak snadno je člověk zcela nechtěně „kamenem úrazu“ (srv. např. Ř 14, 21 nebo 1Kor 8, 9 či 1J 2, 10). Uvědomme si, že i Petr sváděl k hříchu samotného Ježíše (Mk 8, 32+33).

Samozřejmě je zřetelný rozdíl mezi tím, že někdo mé jednání a postoje vyloží po svém a pochopí špatně (jsem mu „kamenem úrazu“) a tím, že někoho svádím k hříchu. Ale moc hříchu je právě v tom, že často přichází zcela nepovšimnut, zabalen do „normálnosti“ nebo „samozřejmosti“. Jako je to třeba s partnerskou nevěrou. Ta je jevem zcela běžným, až samozřejmým, mimo církevní oblast. Bohužel.

Avšak centrum tohoto výroku není v hrozbě a výhrůžce, abychom se jako následovníci Kristova příkladu děsili a báli, jestli jsme náhodou někoho nesvedli k hříchu. A stejně to platí i pro celý oddíl: Kristus varuje, že takové jednání se v první řadě odrazí na nás, vrátí se nám (karma?), a to s mnohonásobnou odplatou. Pokud někoho svedu např. ke krádeži, která není nutná, a nedejbože ještě Kristova věrného (onen „nepatrný“), bude mi odplaceno tak tvrdě, že by bylo lepší, kdybych byl utopen s kamenem přivázaným na krku. A utopení vůbec není příjemná smrt.

Neboli: Hospodin bedlivě střeží své věrné. A ví, že jde často o lidi spíše jemné, opatrné, zranitelné, neboť ti prožívají každý den svou závislost na vnějších silách, a tak na Bohu. Na rozdíl od na první pohled „silných“ osobností, které snadno podlehnou iluzi svých schopností a samostatnosti – a tak iluzi, že nepotřebují ani pomoc, ani spasit a tak nepotřebují Boha.

Hospodin chrání své věrné, střeží je bedlivě a žárlivě, protože nás miluje. A běda tomu, kdo by nás sváděl či naváděl ke vzpouře vůči Bohu! Neboť základem hříchu je vzpoura vůči Bohu, ne jednání, které morálka daného prostoru a času považuje za nesprávné. Hřích a chyba jsou dvě různé věci. Hřích a provinění vůči morálce jsou také dvě rozdílné věci.

Druhá část

Druhá část se věnuje postoji vůči sobě samému. Je tedy nápadné, že Marek na první místo umístil postoj vůči druhým lidem a sdělení Boží ochrany jeho věrných. A až na druhém místě je postoj člověka vůči sobě samému. Mé dojmy, názory, prožitky.

I s hříchem je to podobné: Hřích k nám většinou přichází zvenčí – vidíme něco, co se nám líbí, co chceme, a tak zatoužíme (srv. poslední slovo Desatera!). Z mého nitra pochází menší část popudů k hříchu. Člověk zavřený v temné a prázdné místnosti bude hřešit jen nesnadno a automaticky má „imunitu“ vůči přestoupení řady základních Božích postojů (nepokradeš, nesesmilníš...).

Avšak to neznamená, že by měl člověk své nitro podceňovat. Vždyť „...co z nás vychází, to nás znescvěcuje, ne co do nás vchází“ (Mk 7, 20-21). Nemáme však své nitro ani přeceňovat, proto jsou výroky o našich osobách až na druhém místě.

K obsahu: Máme si tedy usekávat ruce, nohy a vydloubávat oči? Pak bychom všichni byli bezrucí a slepí během prvního týdne po narození. Ne-li dřív, neboť již nenarozené dítě je sváděno svým nitrem a svýma rukama. A znamená to, že na jiné části těla se hřích nevztahuje? Např. na naše rty a jazyk?

Samozřejmě, že uvedené části těla jsou symboly, ne doslovný výčet. Stejně jako nejde v první řadě o výhrůzku ani o předložení nedostižné maximy lidské etiky. Ačkoli i tou tento text je – o kolik by byl lidský svět a život lepší, kdybychom snadno a s nadhledem odolávali všemu, k čemu nás svádí naše oči či ruce.

První zvěstí je vztah mezi první a druhou částí každé věty: „Pokud.... tak“. „Je lepší abys..., než abys...“. Tak nám to napovídá i struktura souvětí. Podržet nebo zdůraznit jen jednu část vytváří tvrzení nesmyslné, vždyť jde o podmínkové věty: „Pokud tohle uděláš...“ a konec věty. Nesmyslné.

Tak se opět nenechme děsit obsahem, který do textu včítáme v touze najít dobrou cestu života a správnou etiku. První a hlavní význam těchto Ježíšových výroků nalzáme právě v jejich proměru, proto jsou takto zapsány: Boží království je tak skvělé, že

je lepší tady žít jako mrzák, aby se do něj člověk „dostal“. Časný svět a tento život není vůbec tak důležitý, jak si „normální“ (tedy lidé mimo tělo Kristovo) myslí. Naše fyziologická těla a pochody nejsou vůbec tak důležité, jak si člověk snadno myslí. Boží království je mnohem víc.

Řečeno světsky: Ježíš slibuje, že se nám vyplatí udělat na tomto světě vše proto, abychom vešli do Božího království. I kdyby to znamenalo vlastní zmrzačení.

Znovu zdůrazňuji, že to neznamena jít si honem sekat končetiny. A už vůbec ne, že vyloupnutím oka získáme vstupenku do Božího království. Jde o poměr hodnoty mezi časným a věčným, mezi lidským a Božím, mezi „normálním“ a Kristovým. Jde o to, co z lidského jednání má dobrou hodnotu a dobrou budoucnost, a co má budoucnost špatnou, protože pouze časnou.

Kristus tak opět převrací obvyklou („normální“) logiku: „Vždyť tenhle svět je tak krásný, tak si ho samozřejmě musíme hlavně užít se vším, co k tomu patří. No a co, že tím budu hřešit a ubližovat a vzpírat se a budu svévolný. Však kdoví, jak to s tím životem po smrti je.“ Tak běžně česká mladá a střední generace. Je nápadné, že ani česká starší generace už takhle sebestředně a svévolně takřka nepřemýšlí.

Obracejme se tedy k věčnosti, v ní skládejme své doufání. Věnujme se v životě takovým činnostem, které míří k věčnosti a vyhýbejme se těm, které míří jen do časnosti.

Miřme do Božího království! To nechť nám je „pokladem“ a „nejkrásnější perlou“. Stojí to za to. A mnohonásobně víc, než co nabízí svět časný.

Solení ohněm

I poslední výrok v tomto oddílu ukazuje na tradiční způsob Ježíšových „kázání“. A také ukazuje, jak tvrdě, příkře a provokativně někdy hovořil: „Každý bude osolen ohněm“. Obraz, kterému asi rozumíme. Představme si, že jsme se řízli do prstu, a někdo nám do rány nasype sůl. To safra pálí! Tak i ta symbolická sůl.

Zatímco ostatní synoptická podání evangelia zdůrazňují slanost jako dobrý dar, nejstarší evangelijní podání zdůrazňuje nesnadnost „slanosti“. Tedy následování Kristova příkladu. Ale i zde asi rozumíme: Je velmi nesnadné hovořit s nekřesťany o mé touze po křtu. Z tohoto pohledu jde často o „křest ohněm“. Není snadné mířit do Božího království. Hlavně pomáhat směrem k věčnosti a tak směřovat do Božího království sebe i druhé (srv. předchozí verše!). A Hospodin to ví. A Kristus to ví. A nechtějí nám to tajit. Hospodin chce, abychom věděli, že víra v něj není jen procházka růžovým sadem. Ba dokonce že je takovou procházkou jen někdy.

Proto rovnou Marek přidá: A když tuto svou slanost, která do vás byla symbolicky vypálena ohněm, ztratíte vy, Boží věrní, pak už vás nemá kdo osolit. Pak už nemá kdo lidský svět osolit. Neboli řekne, že když my slaní ztratíme slanost, nebude sůl v lidské společnosti ani lidském společenství vůbec. Což je veliký průšvih – vzpomeňme na pohádku Sůl nad zlato.

Přesto na závěr Marek uvede větičku zřetelně podpůrnou: Abyste si uchovali slanost, žijte mezi sebou v pokoji. Alespoň vy, Boží věrní, žijte alespoň mezi sebou v pokoji. Nebud'te si kamenem úrazu, bud'te vůči sobě ohleduplní. Navzájem si služte a s úctou se poučujte. Pomáhejte si a bud'te si oporou. Alespoň to! Ale samozřejmě klidně víc – pomáhejte a bud'te pokojem také lidem kolem vás, ačkoli odmítají být součástí těla Kristova.

Jak slaná sůl je takto žijící rodina, sbor, staršovstvo, církev nebo manželé pro svět okolo sebe!

Otázky, rozhovor;

Píseň: EZ 643 – Když soumrak zháší světlo + **Modlitba Páně**
(MP)